

ÚRSKURÐARNEFND UM VIÐSKIPTI VIÐ FJÁRMÁLAFYRIRTÆKI

Fjármálaeftirlitið · Suðurlandsbraut 32 · 108 Reykjavík · Sími: 525 2700 · Fax: 525 2727

Ár 2004, föstudaginn 9. janúar, er fundur haldinn í Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Guðjón Ólafur Jónsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Grétar Grétarsson, Ólöf Embla Einarsdóttir og Sölvi Sölvason.

Fyrir er tekið **mál nr. 23/2003**:

M
gegn
fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r:

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefnd sóknaraðili, annars vegar, og fjármálafyrirtækið F, hins vegar, hér eftir nefndur varnaraðili.

Málið barst úrskurðarnefnd 22. október 2003 með kvörtun A f.h. sóknaraðila, dagsettri sama dag. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 23. október 2003, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi lögmanns varnaraðila, dagsettu 14. nóvember 2003. Bréfið var sent umboðsmanni sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 18. nóvember 2003, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi umboðsmanns sóknaraðila, dagsettu 24. nóvember 2003. Óskað var eftir frekari upplýsingum og gögnum frá varnaraðila og bárust þau með bréfi hans, dagsettu 15. desember 2003. Sóknaraðila var gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum við það bréf og bárust þær með rafpósti umboðsmanns sóknaraðila, dagsettu 22. desember 2003.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 20. nóvember, 10., 15. og 22. desember 2003 og 9. janúar 2004.

II.

Málsatvik.

Hinn 16. febrúar 2000 gekkst sóknaraðili í sjálfskuldarábyrgð til tryggingar greiðslu yfirdráttar á tékkareikningi systur sinnar, B, nr. XXXX hjá varnaraðila. Ritaði sóknaraðili undir yfirlýsingu þessa efnis þar sem hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðarinnar var tilgreind kr. 600.000. Í yfirlýsingunni var m.a. svofellt ákvæði: „*Sjálfskuldarábyrgðin takmarkast við ofangreinda fjárhæð, auk vaxta og kostnaðar við innheimtu skuldarinnar, frá þeim degi sem greiðsluáskorun til skuldara er dagsett.*”

Hinn 21. febrúar 2001 ritaði sóknaraðili að nýju undir yfirlýsingu um sjálfskuldarábyrgð þar sem hún ábyrgðist greiðslu yfirdráttar á tékkareikningi systur

sinnar. Var ábyrgðaryfirlýsingin samhljóða hinni fyrri nema hvað hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila var kr. 400.000.

Hinn 17. janúar 2002 gaf sóknaraðili í þriðja sinn út yfirlýsingu um sjálfskuldarábyrgð á greiðslu yfirdráttar á fyrrgreindum tékkareikningi B. Var yfirlýsingin nánast samhljóða hinum fyrri og í hinni áðurgreint ákvæði um takmörkun ábyrgðarinnar. Að þessu sinni var hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila kr. 500.000.

Með bréfi, dagsettu 18. ágúst 2003, gerði umboðsmaður sóknaraðila athugasemdir við ábyrgð sóknaraðila og kvað sóknaraðila vera í þeirri trú að hann hefði einungis ábyrgst þá upphæð sem hann hefði skrifað undir hverju sinni en ekki samanlagða fjárhæð fyrrgreindra þriggja yfirlýsinga, kr. 1.500.000. Þá kvað umboðsmaðurinn skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns næmi hærri fjárhæð en kr. 1.000.000. Með bréfi lögmanns varnaraðila til umboðsmanns sóknaraðila, dagsettu 22. september 2003, var því mati varnaraðila lýst að í einu og öllu hefði verið farið eftir viðurkenndum starfsreglum og reynt að gæta að hagsmunum sóknaraðila við afgreiðslu ábyrgða hans fyrir nefnda B. Hefði sóknaraðila ekki getað dulist að verið hafi verið að auka ábyrgðir hennar þegar hún gaf út nýjar ábyrgðaryfirlýsingar í febrúar 2001 og í janúar 2002. Þá hefði sóknaraðila m.a. verið send yfirlit yfir ábyrgðir sínar hjá varnaraðila um hver áramót en engar athugasemdir eða mótmæli hefðu borist frá henni. Ennfremur hefði sóknaraðili afþakkað að greiðslugeta systur hennar yrði metin. Umboðsmaður sóknaraðila gerði frekari athugasemdir í bréfi til lögmanns varnaraðila, dagsettu 8. október 2003.

Málinu var skotið til úrskurðarnefndarinnar með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 22. október 2003.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili óskar „úrskurðar um hvaða lög og reglur [gildi] um undirskriftir sjálfskuldarábyrgðarmanna og ábyrgð þeirra vegna yfirdráttarheimildar á reikningi.“ Kveðst sóknaraðili hafa staðið í þeirri trú að um skuldbreytingar hafi verið að ræða og að hann hafi einungis ábyrgst þá upphæð sem hann skrifaði undir hverju sinni en ekki samanlagða krónutölu allra þriggja yfirlýsinganna, kr. 1.500.000. Þá vísar sóknaraðili til þess að samkvæmt samkomulagi Neytendasamtakanna, viðskiptaráðuneytis og fjármálafyrirtækja sé fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns nemur kr. 1.000.000 eða þar yfir.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili kveður að í einu og öllu hafi verið farið að viðurkenndum starfsreglum í umþrættum viðskiptum. Hafi sóknaraðili fyrst gengist í ábyrgð fyrir yfirdrætti að fjárhæð kr. 600.000, síðan fyrir kr. 400.000 og loks fyrir kr. 500.000. Hafi fjárhæðirnar þannig farið stíglækkandi (sic) og því augljóst að óþarft hefði verið að gefa út nýjar yfirlýsingar ef verið var að lækka yfirdráttarheimild systur sóknaraðila. Hafi sóknaraðila verið þetta fullljóst og ekki dulist að verið var að veita systur hennar aukna lánaþyrngreiðslu.

Varnaraðili kveður sóknaraðila hafa gefið ábyrgðaryfirlýsingar sínar á stöðluð eyðublöð sem búin hafi verið til í samræmi við samkomulag Neytendasamtakanna,

viðskiptaráðuneytisins og fjármálafyrirtækja. Sé þar ítarlega lýst réttaráhrifum slíkra yfirlýsinga. Þá segir varnaraðili að sóknaraðila hafi í kjölfar útgáfu hvernar ábyrgðar-yfirlýsingar verið send tilkynning frá varnaraðila þar sem fram hafi komið ábyrgð á hennar nafni með tiltekinni fjárhæð. Hafi hún aldrei gert athugasemdir þar við. Ennfremur hafi henni verið sent yfirlit um hver áramót þar sem fram hafi komið í hvaða ábyrgðum hún væri gagnvart varnaraðila.

Varnaraðili kveður sóknaraðila aldrei hafa óskað eftir því að greiðslugeta systur hennar yrði metin. Engin af yfirlýsingunum hafi numið hærri fjárhæð en kr. 1.000.000 en heimildin hafi náð þeirri fjárhæð í janúar 2002. Þrátt fyrir það hafi sóknaraðili merkt við það á yfirlýsingu sinni að hún óskaði ekki eftir mati á greiðslugetu þegar hún hafi gefið út viðbótarábyrgð sína að fjárhæð kr. 400.000.

V.

Niðurstaða.

Þegar málatilbúnaður sóknaraðila er virtur í heild þykir mega skilja hann svo að hann telji sig ekki vera í hærri sjálfskuldarábyrgð gagnvart varnaraðila vegna yfirdráttar á tékkareikningi nr. XXXX en sem nemur tilgreindri hámarksfjárhæð ábyrgðarinnar á yfirlýsingu hans, dagsettri 17. janúar 2002, kr. 500.000. Varnaraðili hefur ekki gert athugasemdir við kröfugerð sóknaraðila og er því ekki varhugavert að líta svo á að sóknaraðili krefjist viðurkenningu á framangreindu. Verður sú krafa metin til fjár. Skilja verður málatilbúnað varnaraðila svo að hann krefjist þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Sóknaraðili kveðst líta svo á að fjárhæð ábyrgðarskuldbindingar hans hafi numið þeirri hámarksfjárhæð sem tilgreind var á ábyrgðaryfirlýsingu hans hverju sinni. Varnaraðili heldur því hins vegar fram að um viðbótarábyrgð hafi verið að ræða og hafi hámarksfjárhæðin því farið hækkandi við útgáfu hvernar yfirlýsingar sóknaraðila.

Í sjálfskuldarábyrgðaryfirlýsingum sóknaraðila, dagsettum 16. febrúar 2000, 21. febrúar 2001 og 17. janúar 2002, er í öllum tilvikum tekið fram að sóknaraðili ábyrgist greiðslu yfirdráttar á fyrrgreindum tékkareikningi í samræmi við skilmála yfirlýsingarinnar. Er hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila tilgreind í hverri yfirlýsingu, síðast kr. 500.000 í yfirlýsingu hennar, dagsettri 17. janúar 2002. Samkvæmt 1. tölul. skilmála hvernar yfirlýsingar, þ.m.t. hinnar síðastnefndu, er kveðið á um að sjálfskuldarábyrgðin takmarkist við „*ofangreinda*” hámarksfjárhæð, auk vaxta og kostnaðar við innheimtu skuldarinnar frá þeim degi sem greiðsluáskorun til skuldara er dagsett. Í yfirlýsingu sóknaraðila, dagsettri 21. febrúar 2001, er hvergi vikið að því að um viðbótarábyrgð sóknaraðila sé að ræða, þ.e. að hámarksfjárhæð ábyrgðar sóknaraðila eigi að vera önnur en þar er tilgreind. Sömu sögu er að segja af ábyrgðaryfirlýsingu sóknaraðila, dagsettri 17. janúar 2002.

Samkvæmt 6. gr. gildandi samkomulags Samtaka banka og verðbréfafyrirtækja, Sambands íslenskra sparisjóða, Neytendasamtakanna og viðskiptaráðherra um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsetts 1. nóvember 2001, skal skuldaábyrgð til tryggingar yfirdráttarheimild á tékkareikningi miðast við tiltekna hámarksfjárhæð, sbr. áður 6. tölul. samkomulags um notkun sjálfskuldarábyrgða, dagsetts 27. janúar 1998. Fyrrgreindar ábyrgðaryfirlýsingar sóknaraðila verða ekki skildar á annan veg en samkvæmt efni sínu þannig að sú hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðar sem þar er tilgreind hafi verið sú fjárhæð sem sóknaraðili bar á hverjum tíma að hámarki ábyrgð á

gagnvart varnaraðila. Var varnaraðila í lófa lagið að geta þess í yfirlýsingunum eða með öðrum hætti að samhliða yfirlýsingunni gildi önnur eða eftir atvikum aðrar yfirlýsingar og væri hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila því hærri en þar greindi. Verður varnaraðili, sem hefur opinbert leyfi sem fjármálafyrirtæki og býr yfir sérfræðipækkingu á því sviði, því að bera allan halla af óskýrleika og vafa í þessum efnum. Ekki verður talið að sóknaraðili hafi glatað rétti sínum sakir tómlætis enda er því heldur ekki haldið fram af hálfu varnaraðila.

Þessu til viðbótar skal það nefnt að hafi vilji varnaraðila staðið til þess að ábyrgðaryfirlýsing sóknaraðila, dagsett 17. janúar 2002, kæmi til viðbótar yfirlýsingum hennar, dagsettum 16. febrúar 2000 og 21. febrúar 2001, hefði samanlögð hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila numið kr. 1.500.000. Hefði varnaraðila þá verið skylt að meta greiðslugetu systur sóknaraðila hvort heldur sóknaraðili óskaði eftir því eður ei, sbr. 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsetts 1. nóvember 2001. Ágreiningslaust er að það var ekki gert.

Samkvæmt framansögðu er viðurkennt að sóknaraðili beri ekki hærri sjálfskuldarábyrgð gagnvart varnaraðila á greiðslu yfirdráttar á reikningi B, nr. XXXX hjá varnaraðila, en sem nemur tilgreindri hámarksfjárhæð í ábyrgðaryfirlýsingu, dagsettri 17. janúar 2002, þ.e. kr. 500.000, auk vaxta og kostnaðar við innheimtu skuldarinnar frá þeim degi sem greiðsluáskorun til skuldara er dagsett, sbr. 1. tölul. yfirlýsingarinnar.

Grétar Grétarsson tekur fram að hann sé ósammála öðrum nefndarmönnum um niðurstöðu málsins. Telur hann að hver umræddra ábyrgðaryfirlýsinga hafi sjálfstætt gildi og gildi í fjögur ár frá undirritun. Þá bendi ekkert til þess að sóknaraðili hafi haft ástæðu til að ætla að um væri að ræða skuldbreytingu á eldri kröfum skuldar. Þá álitur hann að ekki sé unnt að leggja saman fjárhæðir samkvæmt einstökum ábyrgðarskuldbindingum þegar meta á hvort fjármálafyrirtæki sé skylt að meta greiðsluhæfi skuldara.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Viðurkennt er að sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M, gagnvart varnaraðila, fjármálafyrirtækinu F, á greiðslu yfirdráttar á tékkareikningi B, nr. XXXX hjá varnaraðila, nemi kr. 500.000 að hámarki, sbr. ábyrgðaryfirlýsingu sóknaraðila, dagsetta 17. janúar 2002, auk vaxta og kostnaðar við innheimtu skuldarinnar frá þeim degi sem greiðsluáskorun til skuldara er dagsett, sbr. 1. tölul. yfirlýsingarinnar.

Reykjavík, 9. janúar 2004.

Guðjón Ólafur Jónsson

Geir Arnar Marellsson

Grétar Grétarsson

Ólöf Embla Einarsdóttir

Sölvi Sölvason